

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ТА СОЦІАЛЬНИХ
КОМУНІКАЦІЙ

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ
В ОСВІТІ:
теорія і практика**

Збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції

Мукачево
(14-15 квітня 2022 року)

УДК 159.9:028.02:37:02:929:37:021(043.2)

Б59

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(Протокол № 4 від 18.04.2022 р.)

Відповідальний за випуск – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій Прокопович Л.С.

Головний редактор:

Щербан Т. Д. – доктор психологічних наук, професор, ректор МДУ.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Моргун А. В. – декан гуманітарного факультету, кандидат філологічних наук, доцент
Прокопович Л. С. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Мовчан К. М. – директор Наукової бібліотеки МДУ, старший викладач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Веремчук О. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Курило О. Й. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Попович Н.Ф. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій

Б59

Бібліопсихологія, бібліопедагогіка, бібліографістика, бібліотерапія в освіті: теорія і практика: збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 14-15 квітня 2022 р. Мукачево / ред. кол.: Т. Д. Щербан (гол. ред.) та ін. – Мукачево: МДУ, 2022. – 80 с.

©Мукачівський державний університет, 2022

2. Веремчук О. Персональні бібліографічні покажчики як достовірне джерело історико-біографічних досліджень / О. Веремчук, О. Матвійчук // Науково-педагогічні студії: науковий журнал / гол. ред.: Л. Д. Березівська, І. М. Шоробура. – Київ: ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського НАПН України, 2020. – Вип. 4. – С. 90–101.
3. Біобібліографічні (персональні) посібники, видані в Україні (1884–2016) : покажч. бібліогр. посіб. У 2 ч. / М-во культури України, Нац. б-ка України ім. Я. Мудрого; уклад. О. Кордюкова; наук. ред. В. Кононенко. – Київ, 2017. – Ч. 1 – 336 с. – (Серія «Бібліографічні посібники у фондах Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого»).

УДК 021.2:37:027.8(043.2)

ВЕРЕМЧУК О. В., ГЕЙДЕР Г. З.
Мукачівський державний університет

БІБЛІОТЕЧНА ПЕДАГОГІКА ТА ЇЇ РОЛЬ ДЛЯ ШКІЛЬНИХ БІБЛІОТЕК

Одним із перших, хто змістовно обґрунтував поняття «бібліотечна педагогіка» був провідний книгознавець Дмитро Балика. У 20-х роках ХХ ст. у своїй книзі «Бібліотека в системі сучасної педагогіки» він визначив бібліотечну педагогіку як науку про сутність, закони, методи й організацію педагогічного процесу, пов'язаного з книгою й через книгу. Ця наука, на думку вченого, вирішує якою повинна бути книга, щоб мати більший вплив, і якою повинна бути організація книги та значення читачів, щоб підсилити вплив книги. Книгознавець стверджував, що тільки знаючи читача, можна знаходити правильні шляхи педагогічного впливу. Вивчення процесу читання, на думку Д. Балики, цілком охоплюється вивченням читацьких інтересів. Водночас, читацький інтерес – це інтерес, пов'язаний з читанням, з книгою, інтерес, який можна вивчати через книгу [1, с. 191].

Бібліотечну педагогіку як особливий міждисциплінарний розділ бібліотекознавства, що формується на основі синтезу з педагогікою, розглядає О. Є. Матвійчук. Учена зазначає, що предметом цієї науки є педагогічні аспекти бібліотечної діяльності, основою – книга, читач. Важливим сутнісним аспектом бібліотечної педагогіки були й залишаються свобода спілкування бібліотекаря з читачем, а також постійний моніторинг його інтересів, надання рекомендацій щодо кращих книжок, відсутність «домашніх завдань», постійна допомога читачеві в пошуку відповідей на різноманітні питання, які його цікавлять [2, с. 98].

Особливе значення бібліотечна педагогіка має для шкільної бібліотеки, з якої для більшості дітей починається входження в бібліотечний простір. Без шкільної бібліотеки неможливо сьогодні уявити навчання і виховання школярів, без неї неможлива освіта і самоосвіта педагогічних працівників, учнів та батьків. Іншими словами, бібліотека являє собою педагогічну систему, спрямовану на виховання та освіту користувачів.

Шкільна бібліотека є обов'язковим структурним підрозділом загальноосвітнього навчального закладу, який здійснює бібліотечно-інформаційне, культурно-просвітницьке забезпечення навчально-виховного процесу як в урочний, так і у позаурочний час. Діяльність її організовується спільно з педагогічним колективом, відповідно до планів роботи і нормативних документів, що затверджуються директором навчального закладу. Шкільна бібліотека органічно поєднує завдання, що стоять в галузі освіти і бібліотечної справи. Вона є одним із визначальних і соціальних факторів, які впливають на розвиток інтересу до читання в учнів та формування їх читацької культури.

Видатний педагог В. Сухомлинський вважав, що читання – це «віконце, через яке діти бачать і пізнають світ і самих себе»; «одне з джерел мислення й розумового розвитку». «Без високої культури читання немає ні школи, ні справжньої розумової праці, читання – це найважливіший інструмент навчання та джерело багатого духовного життя» [3].

Основу успіху В. Сухомлинський вбачав у тому, щоб знання, засвоєні дітьми, стали атрибутом їх подальшого інтелектуального та емоційного розвитку, духовного зростання. У багатій палітрі його педагогічних ідей, форм і засобів навчально-виховного процесу вагоме місце посідала книга. «Щоб підготувати людину духовно до самостійного життя, треба ввести її в світ книги», – ця думка, висловлена в його творі «Серце віддаю дітям», проходить через усю творчу спадщину педагога [4, с. 85].

На сучасному етапі бібліотечна педагогіка, виконуючи освітню функцію, забезпечує розширення кругозору дітей, надання доступу до всіх багатств знань через бібліотечні фонди (друковані та електронні видання) та мережу Інтернет. Бібліотечна педагогіка реалізує і виховну функцію, виховуючи повагу до книги як засобу збереження інформації для наступних поколінь. Нині нікого не потрібно переконувати, що книга й читання безпосередньо впливають на процес виховання дитини.

Видатний педагог і мовознавець був переконаний, що вміло організована і спрямована робота з книгою є найголовнішою запорукою формування дитячих уподобань, смаків та загальної ерудиції, а головне завдання книжки – систематично впливати на душу дитини, виховувати її на ідеалах добра, правди і гуманізму, формувати міцні моральні переконання. Та й сама книжка для дитини, за переконаннями Грінченка, мала стати зразком високої культури: це і якісний друк, і чіткий шрифт, і оптимальна довжина рядків, і уміле застосування ілюстративного матеріалу [4, с. 85].

Нині бібліотекарям доводиться докладати значних зусиль, щоб утримати своїх читачів. На жаль, є діти, які зовсім не читають книги або дуже мало їх читають. Це пов'язано, насамперед, з надмірною інформатизацією особистості, під впливом якої губиться книга як джерело знань. Переважно діти читають те, що їм пропонує Інтернет, соціальні мережі, телевізор. Отже, окрім «нечитання», існує проблема некоординованого, безсистемного читання.

З метою залучення учнів, насамперед молодших класів, до читання й популяризації книги бібліотекарі шкільних бібліотек використовують

різноманітні форми: бесіди, книжкові виставки, читацькі конференції, огляди книг, усні журнали, вікторини, конкурси тощо. Бібліотечна педагогіка реалізується за допомогою безпосереднього спілкування з читачами, шляхом формування документних фондів, довідково-бібліографічного апарату, проведення різноманітних заходів.

Так, в бібліотеці Мукачівської гімназії № 9 на підтримку читання та підвищення статусу книги складені відповідні програми («Зростаємо з книгою», «Читаюча людина – успішна людина»). Також бібліотека проводить безліч тематичних виставок, виставок літератури («Світ казок», «Соборність – сильна, єдина держава» (До Дня Соборності України), «Всесвітній день поезії», «Мій улюблений вірш», «Краса України в творах Великого Кобзаря».

Працівниками бібліотеки проводяться різноманітні заходи: «Знайомство з книжковим домом» (для учнів 1-ших класів), тиждень дитячого читання (початкова школа), літературні години «Як дитиною, бувало...», «Як річка з роду і до роду, так мова з'єднує народ» (До Дня української писемності та мови), «День рідної мови», тиждень юнацької книги «З книгою в майбутнє» та інші.

Отже, головним засобом бібліотечної педагогіки є книга, яка через читання та його активізацію зі сторони бібліотекаря здатна впливати на читача, на його світогляд та життєві позиції. Посилити цей вплив, навчити повноцінному читанню є одним із основних завдань бібліотечних працівників шкільних бібліотек.

Список використаних джерел:

1. Баліка Л. М. Бібліопедагогіка як наука про вивчення читацьких інтересів / Л. М. Баліка // Інноватика у вихованні: зб. наук. праць. – Рівне: РДГУ, 2016. – Вип. 3. – С. 190–194.
2. Матвійчук О. Є. Бібліотечна педагогіка, або виховання книгою / О. Є. Матвійчук // Інтегровані комунікації. – 2016. – Вип. 2. – С. 97–101.
3. Сухомлинський В. Вибрані твори в 5 т. / В. Сухомлинський. – Київ : Рад. школа, 1976. – 654 с.
4. Антоник О. В. Пропаганда книги і читання серед учнів як суспільний пріоритет: книгознавчо-педагогічний контекст / О. В. Антоник, Н. В. Жмівка // Поліграфія і видавнича справа. – 2008. – № 1(47). – С. 80–90.

УДК 027:028.8:615.85(043.2)

ГАСУЛЯК С. Р., МОРГУН А. В.
Мукачівський державний університет

БІБЛІОТЕКА – АПТЕКА ДЛЯ ДУШІ

Навряд чи хтось заперечить правдивість думки, яку запропоновано для роздумів. Саме бібліотека слугувала своєрідними ліками для заспокоєння душі, думок, відволікала від проблем тощо. В аптеці для душі завжди панувала тиша, а читачі поринали у світ романтичних, політичних, психологічних подій, які були описані в книгах.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>